

SÅ SKA MALMÖ KLARA HUNDRAÅRSREGNET

2018-04-23

Av: Malmö stad

År 2045 ska Malmö klara av att hantera ett hundraårsregn. Det är målet med den skyfallsplan som Malmö stad tagit fram tillsammans med VA Syd.

Det hade regnat hela söndagsmorgonen när himlen, strax före klockan nio, verkligen öppnade sig och vattnet forsade ner. Skyfallet den 31 augusti 2014 är det kraftigaste som Skåne råkat ut för i modern tid. Mest regnade det över Malmö. Här kunde dagvattensystemen inte ta emot de stora vattenmängderna vilket ledde till översvämningar.

– Statistiskt kommer det ett sådant regn på 360 år. Det finns ingen stad i världen som kan ta emot de här större vattenmassorna! Malmö är rätt så platt och vi har tät lera under, så här är de naturliga förutsättningarna för att leda bort vattnet dåliga, säger Pär Svensson, vattenstrateg och projektledare på gatukontoret.

Börjar i Söderkulla

Störst översvämningar i Malmö blev det vid skyfallet 2014 i Söderkulla i Fosie. Här inleds nu arbete för att mildra effekterna av håftiga regn i framtiden.

– Vi börjar med Söderkullaparken. De boende däromkring blev värst drabbade. Vi planerar en nivåsenkning i parken med en meter. Parkerna består av fyllnadsmassor, så de ligger på en högre nivå, vilket inte är så lyckat. Men vi ska skapa vad som ser ut som naturliga svackor i parken. Ytorna kommer att ha flera funktioner. När vi rustar upp lektytor och bollplaner ska de till exempel omges med stödmurar. Vanliga dagar ska man kunna använda murarna som sittplatser, men kommer det ett skyfall så håller de tillbaka vattnet och planerna förvandlas till bassänger under några timmar. Normalt regn dräneras, men här handlar det om att kunna ta hand om skyfall, säger Karin Nilsson på gatukontoret som är projektledare för Söderkulla.

Hon nämner de nyligen anlagda regnbäddarna på Monbijougatan som ett annat exempel på hur en och samma yta kombinerar praktisk nytta med estetiskt värde.

Efter Söderkullaparken står Fosietorpsparken på tur och där ska man även anlägga ett nytt utegym.

– Vi måste fundera på hur vi kan omforma vår stad. Den är 700 år gammal och vi kan inte bygga om hela staden. Det låter sig inte göras. Vi har inte heller någon plats för jätteraviner eller jättesjöar. Men genom flera mindre insatser kan vi få ner effekterna av skyfall, säger Pär Svensson.

Har tre ben

Malmö har länge jobbat med att förebygga översvämningar. Händelserna den 31 augusti 2014 gjorde att man intensifierade arbetet. I början av 2017 antog kommunstyrelsen en skyfallsplan för Malmö Stad som arbetats fram tillsammans med VA Syd. Planen riktar in sig på att Malmö senast år 2045 ska klara ett hundraårsregn.

– Skyfallsarbetet har tre ben. Det första är riktade åtgärder som vid Söderkullaparken. Där är skyfallet orsaken till att vi gör dessa insatser. Det andra är linjeverksamheten. Det innebär att när vi gör något i staden så lägger vi till skyfallsnyttan i de arbetena. Som framöver när lekplatsen vid Arildsplan i Östra Sorgenfri görs om. Liksom i Söderkullaparken kommer den att justeras i höjden för att vatten ska kunna bli kvar. Vi har också ett projekt i Limhamn där vi prövar en vägöverbyggnad som kan hålla vatten i sig. Det tredje benet är de befintliga fastighetsägarna. De står för cirka 70 procent av Malmös kvartersmark. Där är det informationsarbete som gäller, säger Pär Svensson.

Ny satsning

Sådant informationsarbete görs bland annat i VA Syds satsning *Tillsammans gör vi plats för vattnet* som utgår från Skyfallsplanen. Satsningen startades under 2017 och finansieras av Malmös VA-taxa.

– Detta är VA Syds spjutspets. Vi kan testa nytt, driva nya samarbeten och involvera fler än vad vi annars har möjlighet att göra. Vi vet att det kommer att regna mer och intensivare. Det går inte bara att lösa med ingenjörskonst utan alla måste inkluderas. Det är en långsiktig förändringsprocess och vi arbetar tillsammans med Malmö Stad, fastighetsägare, villaägare, bostadsrättsföreningar, arkitekter, försäkringsbolag och mäklare, ja – alla för att få till en attitydförändring och en stad med ett hållbart och robust dagvattensystem, säger Nina Steiner, kommunikatör på VA Syd.

Hon berättar att en undersökning visar att det finns rätt låg kunskap om att man som fastighetsägare har ansvar för ledningar på den egna tomten. I samma undersökning framkom det också att de som blivit drabbade ofta har en högre kunskap och gjort fler insatser.

– Så vad vi vill är att även de som inte drabbats ska göra något – utan att vi för den skull skrämmer upp dem.

Förutom Nina Steiner jobbar tre personer på heltid med *Tillsammans gör vi plats för vattnet*. Bland annat två ingenjörer där en av dem jobbar rådgivande och svarar på frågor och ger tips, rekommendationer och stöd.

– Det kan vara svårt för en bostadsrättsförening att veta vilken backventil man ska använda eller hur man på bästa sätt hanterar dagvatten ytligt på tomten. Det är bara att kontakta oss. Men det är samtidigt viktigt att betona att vi är rådgivande, vi bekostar inget och vi kan inte garantera att det aldrig blir översvämningar i framtiden, säger Kristina Hall, programledare för *Tillsammans gör vi plats för vattnet*.

Rostorp pilotområde

Tidigare under 2017 "tjuvstartade" man *Tillsammans gör vi plats för vattnet* med Rostorp som pilotområde. Ett villaområde där dagvattnet och spillvattnet är kombinerat i ledningarna. Där tipsades det om vad man kan göra för att avlasta ledningsnätet. Bland annat att koppla bort stuprör och leda ut vattnet i en regntunna, i rabatten eller ut på gräsmattan.

– Då gäller det att man har en hyfsat stor gräsmatta. Förr hade man gröna trädgårdar, idag lägger man plattor och hårdgör ytorna, men ledningsnätet är detsamma. Även mindre insatser blir till stor hjälp om många gör det, säger Nina Steiner.

Annat att tänka på i gamla villaområden är att gräsmattan med åren höjer sig, vilket kan påverka avrinningen.

– Sen är det särskilt med träd. Man ska inte ha träd över ledningarna, då kan rötterna växa in i dem och orsaka stopp. Men annars är det bra att ha kvar träden. Ett vuxet träd dricker ungefär 500 liter vatten varje dag, säger Kristina Hall.

För allas bästa

Vid översvämningarna 2014 var det många som tyckte att det behövdes större vattenledningar i staden. Men Kristina Hall har räknat ut att för att kunna ta hand om allt vatten som föll då skulle det behövas en ledning som var en meter i diameter och som gick från Malmö till Mongoliet.

- Vi uppmuntrar alla att hantera vattnet på sin tomt. Det är lite märkligt, men när det regnar tänker många att det är någon annans ansvar. Så är det ju inte alls när det snöar. Då går man ju ut och skottar på trottoaren och skottar ner snö från taken. Att ta hand om vatten på sin fastighet är annars lite som att källsortera. Det är inget du får betalt för att göra, men du bör göra det ändå för allas bästa. Vi måste alla börja se i helhetsperspektiv och tänka att det här är vårt gemensamma ansvar, säger Kristina Hall.

Augustenborg i Malmö är känt för sitt öppna dagvattensystem med dammar och kanaler som bromsar och infiltrerar vatten på området. Foto: Malmö Stad

Skryfallsarbetet allt mer i fokus – lyfts in i översynen av översiktsplanen

I översiktsplanen har klimatanpassning skyfall införts med egen strategi. Här står det bland annat att skyfallsaspekten ska finnas med i allt arbete gällande planering, anläggnings- och byggnadsarbete. Här finns också en hänvisning till Skyfallsplan för Malmö och de strategier som nämns där för ökad motståndskraft vid skyfall.

- Det här tänket är nytt. Vi har inte haft det i översiktsplanen tidigare, men det kommer sannolikt att bli krav på det lite längre fram, konstaterar Tor Fossum, arkitekt och miljöstrateg i Malmö stad och fortsätter:

- Uppmärksamhetsområden för skyfall finns också med i översiktsplanens kartverktyg.

Här kan man bland annat se hur delar av Linnégatan och Erikslustsvägen, Lindängen, Söderkulla, Heleneholms IP, sjukhusområdet och Seved är markerade som områden med återkommande problematik med översvämningar vid skyfall. Även områden med kombinerade avloppssystem, det vill säga att spillvatten och dagvatten leds i samma ledning, liksom avrinningsområde Risebergabäcken finns utsatt.

Texten är tidigare publicerad i Planering i Malmö nr 1 2018, skribent är Tobias Malmberg.